

INDLEDNING Af Ulrik Jørgensen, direktør

Vi har i år valgt at præsentere vores beretning lidt anderledes end de tidligere år. Det hænger sammen med, at vi i det forløbne år startede udarbejdelsen af en strategiplan frem til 2004. Vi har derfor fundet det naturligt, at beskrive vores aktiviteter i 2001 i sammenhæng med vores strategi frem til 2004, da det giver en perspektivering af vores aktiviteter, og efter vores opfattelse gør beretningen mere interessant at læse. I lighed med tidligere år har vi også valgt at bringe nogle artikler, som på hver deres måde belyser aktiviteter og problemstillinger i OASIS.

Den første artikel drejer sig om et metodeudviklingsprojekt, som vi har fået økonomisk støtte til fra bl.a. FN's frivillige fond for torturofre. Formålet med projektet er at udvikle en metode til behandling af vores klienters søvnproblemer i et gruppeforløb. Manglende søvn, afbrudt søvn og hyppige mareridt har vist sig at være en problematik, som griber afgørende ind i – og forringer – klienternes generelle psykiske, fysiske og sociale funktionsniveau. Projektet er fortsat

ind i 2002, og vi håber med dette, at vi på denne måde fremover vil kunne give nogle af vores klienter et bedre tilbud. Den anden artikel beskriver ved hjælp af en case, hvordan man ud fra en psykoanalytisk referenceramme kan arbejde med svært traumatiserede flygtningefamilier. Artiklen beskriver også den komplicerede proces, dette arbejde er, samt den model, vi i det seneste årstid har afprøvet og fundet gavnlige med henblik på en mere grundig udredning af familiernes behandlingsbehov.

Endelig har vi valgt at bringe et interview med en tidligere klient i OASIS for at give et indtryk af, hvad det bl.a. er for problemstillinger, klienterne typisk har, samt den hjælp de kan få i OASIS til at komme videre i deres tilværelse. Klienten har ønsket at være anonym. Klientens historie, hendes vanskeligheder i eksil samt hendes reaktioner på samme er ingenlunde udsædvanlige, om end alle vores klienters historier og deres måde at håndtere vanskelighederne på også er unikke. God læselyst. ■

BERETNING

POLITISKE INITIATIVER

I april 2001 barslede en arbejdsgruppe under Sundhedsministeriet med en rapport om rehabilitering af traumatiserede flygtninge. Den lagde op til, at behandlingsansvaret skal overgå til amterne og at det er sygehusloven, der er gældende, når der henvises. Endvidere blev det foreslået at centrene OASIS, CEPAR og RCT-Jylland skal omfattes af en fritvalgsordning i lighed med den ordning specialhospitaler og hospicer har fået. For vores flygtningeklienter ville en sådan ordning komme til at betyde, at de ville have ret til gratis behandling. For OASIS ville ordningen betyde en stor administrativ letelse, mere stabile behandlingsforløb og en mere stabil økonomi. Fritvalgsordningen vil kræve en lovændring.

OASIS var repræsenteret i arbejdsgruppen vedrørende behandling af traumatiserede flygtninge, og var dermed også med til at øve indflydelse på de konklusioner og anbefalinger, der blev draget af arbejdet. Det første skridt i retning af en ny regulering af arbejdet kom, da staten og amterne i maj 2001 indgik en aftale om at udbygge behandlingskapaciteten for traumatiserede flygtninge. Til det formål blev man enige om at afsætte 35 mio. kr. i 2001. Ifølge regeringen er det fortsat målet, at amterne gradvist skal opbygge et behandlingstilbud

til traumatiserede flygtninge, og bevilningen på 35 mio. kr. betyder, at amterne allerede i år kan gå i gang med at opbygge tilbud.

Valget i november 2001 kom til at betyde, at lovforslaget om ændring af sygehusloven om en fritvalgsordning for bl.a. OASIS ikke nåede at blive fremsat i 2001 som forventet, og det er endnu uvist om det vil ske – og i givet fald, hvornår. Vi afventer derfor fortsat en stillingtagen fra regeringens side.

DELTAGELSE

I KONFERENCER

OASIS deltog i to konferencer i 2001. Psykolog Ursula Fürstenwald samt direktør og psykolog Ulrik Jørgensen deltog i maj måned i European Society for Traumatic Stress Studies (ESTSS) konferencen i Edinburgh i Skotland med en workshop om SE-metoden. Psykolog Ala Elczewska og psykoterapeut Susan Møller deltog i International Society for Health and Human Rights konferencen i Cavtat i Kroatien med en præsentation af OASIS' psykosociale projekt på Filippinerne fra 1996-99.

BESTYRELSEN

På en ekstraordinær generalforsamling i august 2001 blev det besluttet at

udvide bestyrelsen med yderligere to medlemmer: Anne Lindhardt, psykiater og administrerende overlæge på Rigshospitalet samt Tarja Cronberg, ingeniør, cand. merc. og leder af Center for Freds- og Konfliktforskning.

Desuden indtrådte Francesco Castellani i bestyrelsen i stedet for Birgit Lindsnæs, begge ansat i Det Danske Center for Menneskerettigheder.

I slutningen af året tog vi afsked med Bent Jørgensen, der har været medlem af bestyrelsen siden d. 13. oktober 1993. Bent Jørgensen har haft posten som næstformand gennem flere perioder og forestod den daglige ledelse af OASIS fra 1. april til 1. september 1999 i forbindelse med en omstrukturering af organisationen.

PERSONALET

I slutningen af 2000 måtte vi tage afsked med en af vores fysioterapeuter. I stedet ansatte vi en afspændingspædagog, således at vi nu har både en fysioterapeut og en afspændingspædagog. De to forskellige indfaldsvinkler til kropsterapien har vist sig at være meget inspirerende.

Desuden udvidede vi med en ekstra børne- og familiepsykolog, som især

skal bidrage til at udvikle OASIS' behandlingstilbud til flygtningebørn og -familier.

STRATEGIUDVIKLING

OASIS startede i 2001 udviklingen af en virksomhedsstrategi med den overordnede målsætning at udvikle kvaliteten og effektiviteten af centrets behandlingsarbejde over en treårig periode. Det skal ske såvel ved en indsats internt i OASIS som i et samspil med det omgivende samfund. Det er ambitionen med udviklingsarbejdet, at OASIS herigennem kan blive en model for andre centre, der forestår behandling af traumatiserede flygtninge.

De indsatsområder, som overvejende kræver interne foranstaltninger er følgende:

- opkvalificering af OASIS' medarbejdere
- forbedret monitorering af OASIS' behandlingsarbejde
- metodeudvikling
- deltagelse i forskningsprojekter om behandling af traumatiserede flygtninge
- kapacitetsudvidelse og metodeudvikling i forhold til arbejde med flygtningebørn og -familier
- advocacy
- information og vidensformidling

Der pågår stadig en intern drøftelse af

handlingsplanerne for disse områder og af den indbyrdes prioritering.

De indsatsområder, hvor kvalitet og effektivitet i behandlingsarbejdet er afhængig af en aktiv medvirken fra det omgivende samfund, er følgende:

- forbedret samarbejde med henvise- re
- kapacitetsudvikling inden for det eksisterende social- og sundheds- væsen
- øget indsats i forhold til klienternes inddragelse på arbejdsmarkedet
- forbedring af det økonomiske grundlag for behandling af traumatiserede flygtninge
- fortsat engagement i internationale projekter

Arbejdet med strategiudviklingen har foreløbig udmøntet sig i udarbejdelse af en overordnet strategiplan samt en detaljeret beskrivelse af hvert enkelt indsatsområde med formålsbeskrivelse, beskrivelse af målsætninger, succeskriterier og en aktivitetsplan. En ekstern konsulent, Bent Vase, har bistået os i dette arbejde.

OPKVALIFICERING AF OASIS' MEDARBEJDERE

Som det er fremgået af OASIS' seneste årsberetninger er en gruppe på syv medarbejdere i færd med at videreud- danne sig i Somatic Experiencing®,

som er en psykoterapeutisk indfalds- vinkel til behandling af traumer ud fra en kropslig tilgang (jf. artikel i OASIS' årsberetning 2000: Somatic Experiencing – Traumebehandling med kroppen som udgangspunkt). Uddannelsen forventes afsluttet i juni 2003.

Det er OASIS, der har været arrangør af SE® videreuddannelsen i Danmark, som i alt omfatter 31 psykoterapeuter og kropsterapeuter fra Danmark og én fra Sverige.

En af vore psykologer deltog endvidere i en familierapeutisk videreuddan- nelse og én påbegyndte en uddan- nelse i kognitiv terapi.

Ud over SE® uddannelsen, som behandlerne i OASIS har fundet sær- deles nyttig, ligger det inden for den treårige strategiplan, at hele behand- lersonalet gennem kortere kurser skal øge deres generelle kendskab til terapeutiske metoder, der i de senere år har vundet frem i traumebehandling, bl.a. psyko-ekukation, kognitiv terapi og EMDR (Eye Movement Desensiti- zation Reprocessing).

På det kropsterapeutiske område er der desuden brug for en opkvalifice- ring inden for kropsbehandling af børn og mere viden om metoder i smerte-

behandling. På det sociale område er det rådgivning i forhold til børn og familier samt advocacy, der vil blive prioriteret som områder, som skal opkvalificeres.

MONITORERING AF BEHANDLINGSARBEJDET

I 2001 fortsatte OASIS samarbejdet med otte andre centre i landet med henblik på at udvikle et fælles værktøj til monitorering af centrenes behand- lingsarbejde. Centrene har ikke tidlige- re arbejdet sammen om projekter af denne karakter, og arbejdet har derfor vist sig at være tidskrævende. Samarbejdet startede i 2000, og alt tyder på, at et pilotprojekt vil kunne gennemføres i løbet af 2002.

Projektet omfatter udarbejdelse af for- skellige spørgeskemaer, som udfyl- des sammen med klienterne vedrø- rende deres sociale og traumatiske baggrund samt symptomer og proble- mer inden for det psykologiske, soma- tiske og sociale område. Formålet med projektet er dels at dokumentere populationens sociale baggrund og dens fysiske, psykiske og sociale pro- blemer, og dels at monitorere ændringer i de psykiske, sociale og fysiske symptomer under behand- lingsforløbet.

METODEUDVIKLING

Målsætningerne for metodeudvikling i OASIS' strategiplan er følgende

- Udvikling af modeller til gruppebe- handling
- Implementering af SE-metoden
- Udvikling af børne- og familiearbej- det
- Udvikling af metoder til øget inddra- gelse af klienter på arbejdsmarke- det
- Udvikling af metoder til forbedring af smertebehandling

Søvnprojekt

Som en nyskabelse inden for gruppe- behandling gennemførte OASIS i 2001 et gruppeforløb over otte gange med arabisk-talende mænd med særlig hen- blik på at forbedre deres søvn. Projektet blev støttet økonomisk af FN' frivillige fond for torturofre.

Gruppeforløbet rettede sig mod klien- ter, der lider af posttraumatisk stress- forstyrrelse, og hvor der var tale om markante søvnforstyrrelser.

Resultatet af forløbet har været så lovende, at OASIS har valgt at arbejde videre med den og videreudvikle dele af den (jf. endvidere artiklen: Gruppeterapi med fokus på søvnfor- styrrelser på side 12).

Udvikling af børne- og familiearbejdet

Som nævnt har OASIS udvidet sin behandlingskapacitet med en psykolog, som blev ansat med særlig henblik på udvikling af vores børne- og familiear- bejde. Dette har bl.a. givet sig udslag i en mere grundig visitationsprocedure, hvor henviser og evt. andet professionelt netværk inddrages fra starten, et generelt forbedret samarbejde med henvisende myndighed om koordinering af sagerne samt en forbedret tilrette- læggelse af behandlingen. Vi har valgt at illustrere dette i en artikel: "Familiearbejde med flygtninge på et psykoanalytisk grundlag" på side 16.

Inden for børne-familiearbejdet er det endvidere en del af vores målsætning i strategiplanen at kunne opfange og forebygge problemer i familierne gen- nem en tidligere indsats. Det kan bl.a. gøres ved:

- Øget opmærksomhed på børnene og familien i forbindelse med klien- ter, der er henvist individuelt
- At være med til at skabe øget opmærksomhed hos vores henvise- re omkring de problemer, trauma- tisk stress afstedkommer hos børn og familier af traumatiserede flygt- ninge, således at henvisningerne kan ske på et tidligere tidspunkt. Dette kan bl.a. ske ved tilbud om undervisning og supervision.

Det indgår også som en del af målsætningen for arbejdet, at OASIS mere overordnet (f.eks. i form af mindre undersøgelser eller forskningsprojekter) skal søge at afdække flygtningebørns og deres familiers særlige behov.

Øget inddragelse af klienter på arbejdsmarkedet

I 2001 gik OASIS sammen med to andre behandlingscentre om at søge EU's EQUAL program om projektmidler til at gøre en særlig indsats over for inddragelse af traumatiserede flygtninge på arbejdsmarkedet. Projektet blev i første omgang afvist. Vi er imidlertid fortsat af den opfattelse, at der bør foregå en mere koordineret indsats omkring sprogundervisning, behandling og inddragelse på arbejdsmarkedet overfor vores klienter.

Mange klienter har et potentiale, som de ved behandlingens start ofte ikke er i stand til at udnytte på grund af de psykiske og fysiske følgevirkninger af deres traumer. Det vil derfor være en klar forbedring af vores behandlingsarbejde over en periode at kunne udsluse de af vores klienter, der har mulighed for det, til et job der svarer til deres psykiske og fysiske formåen.

Det er derfor fortsat vores håb, at vi inden for perioden af strategiplanen vil få mulighed for at iværksætte metodeudvikling af den art.

Forbedret smertebehandling

Smerter – og ofte meget stærke smerter – er dagligdagen for hovedparten af klienterne i OASIS. Derfor

indgår en forbedret smertebehandling også som en vigtig del af vores strategiplan.

I 2001 forsøgte vi os med akupunktur til en enkelt klient, men med et blandet resultat. Der vil imidlertid fremover blive taget yderligere initiativer omkring bedre smertebehandling i de kommende år.

FORSKNING

På det forskningsmæssige område er det en del af OASIS' strategi så vidt muligt at indgå i samarbejde med andre institutioner om forskningsprojekter om behandling af traumatiserede flygtninge.

I 2001 startede OASIS sammen med CEPAR således forberedelserne til et forskningssamarbejde med Københavns Universitet ved forskningspro-

fessor i transkulturel klinisk psykologi Gretty Mirdal. Formålet med projektet er 1) at undersøge effekten af den tværfaglige behandling (kropsorienteret, psykologisk og socialt) af traumatiserede flygtninge, med særlig fokus på den psykologiske behandling; 2) at afdække eventuelle kulturbetingede uoverensstemmelser mellem klienternes og behandlernes opfattelse af

lidelsens årsag, symptomernes betydning og det terapeutiske forløb. Endelig er det formålet at udarbejde forslag til udvikling af relevante tværkulturelle behandlingstilbud. Projektet forventes at kunne starte i sidste halvdel af 2002 eller i starten af 2003.

ADVOCACY

Styrkelse af advocacy eller fortalervirksomhed omkring traumatiserede flygtninge indgår også som en del af OASIS' strategiudvikling, der startede i 2001. Dette bør ske på både et individuelt, et socialt og et politisk-samfundsmæssigt niveau.

- Individuelt er det vigtigt at arbejde for at sikre vores klienter et højt informationsniveau om deres sociale og juridiske rettigheder.
- Socialt skal der arbejdes på at klienterne udnytter deres faglige formåen optimalt under hensyntagen til deres psykiske kapacitet i forhold til at blive integreret i det danske samfund. Herunder hører også etablering af gode fysiske og familiemæssige og sociale rammer omkring deres tilværelse
- På det politisk-samfundsmæssige niveau skal OASIS bruge sine erfaringer og viden om flygtninges særlige problemer og derigennem påvirke politikere og myndigheder

til at yde traumatiserede flygtninge den optimale hjælp.

Det er alle områder, OASIS mere eller mindre har dækket altid, men det er vores opfattelse, at der bør sættes flere ressourcer ind på dette område. I 2001 forsøgte vi at realisere nogle af disse ambitioner, bl.a. ved sammen med RCT-Jylland og CEPAR at ansøge om projektmidler til en integreret indsats omkring behandling, sprogundervisning og inddragelse på arbejdsmarkedet. Det er imidlertid endnu ikke lykkedes os at få midler til dette arbejde.

FORBEDRET SAMARBEJDE MED HENVISER

Som et led i vores drøftelser om, hvordan vi kan forbedre vores praksis, indgår samarbejdet med vores henvisere som en naturlig del. Vi har altid bestræbt os på at holde tæt kontakt med henviser, idet den kommunale sagsbehandler eller sygeplejersken i Røde Kors Centret er dem, der står med hovedansvaret for klienterne, og det er også dem, der står med ansvaret for at følge op efter endt behandling i OASIS. I mange sager er samarbejdet foregået ad hoc over telefonen eller i enkelte tilfælde ved et møde, når det er blevet skønnet nødvendigt.

I 2001 besluttede vi imidlertid at gøre

jævnlig møder med henviser til en væsentlig del af behandlingsforløbet, dels for at sikre en konsensus mellem henviser, klient og OASIS omkring behandlingsplanen, og dels for at sikre en bedre koordinering mellem vores og henvisernes indsats over for klienterne. Vi bestræber os således nu på, at der bliver afholdt mindst ét møde mellem henviser, evt. klienten selv samt OASIS inden for hver bevillingsperiode. Vi synes selv, at dette tættere samarbejde med henvisende myndighed er til stor gavn for vores klienter.

UNDERVISNING

Også i 2001 har OASIS udbudt kurser til forskellige institutioner og enkeltpersoner, der arbejder med flygtninge. Kursusprogrammet blev sendt ud til ca. 700 adresser. Tre kurser blev gennemført med i alt 38 kursister. Derudover blev fem kurser gennemført efter henvendelser fra institutioner om særligt tilpasset undervisning for de pågældende arbejdspladser. Vi har især haft en del henvendelser fra asylcentre rundt omkring i landet, som har ønsket undervisning i, hvordan de kan tackle de særlige belastninger det indebærer at arbejde med flygtninge.

I vores bestræbelser på at professionalisere og udvikle vores kursus- og

undervisningskoncept, afsatte vi en af vores psykologer til på deltid at arbejde med udviklingen af en undervisningsmanual, som skal dække de områder, OASIS tilbyder undervisning i. Dette arbejde blev i 2001 støttet af FN's Frivillige fond for torturofre. Arbejdet er fortsat ind i 2002.

INTERINSTITUTIONELT SAMARBEJDE

Samarbejdet på lederplan med de øvrige centre, som arbejder med traumatiserede flygtninge i Danmark, fortsatte i 2001. Møderne bliver brugt til at udveksle erfaringer omkring centrenes aktiviteter samt drøfte spørgsmål af fælles interesse, herunder f.eks. centrenes holdning til egenbetaling, amternes overtagelse af ansvaret for

behandlingen af traumatiserede flygtninge m.m. I slutningen af året besluttede centrene at nedsætte et initiativudvalg, som på alle centrenes vegne kan tage initiativer over for f.eks. politikere, når det skønnes påkrævet. Initiativudvalget kom til at bestå af Anker Nielsen fra 4D, Flemming Alsbjorn fra CEPAR, Jo Asvall fra RCT og Ulrik Jørgensen fra OASIS.

OASIS deltog også i det fælles samarbejde omkring fælles monitorering af behandlingen på centrene.

Endelig deltog OASIS i det årlige landsmøde, centrene afholder. Formålet med landsmødet er primært at give medarbejdere mulighed for at mødes og udveksle erfaringer samt at få fælles fagligt input. Fra OASIS deltog fysioterapeut Lis

Termansen og afspændingspædagog Gita Nielsen.

INTERNATIONALT ARBEJDE

Der indgår i OASIS' strategiplan et ønske om i højere grad at deltage i internationalt samarbejde. Det er vores oplevelse, at der er et stort udækket behov for kapacitetsopbygning i psykosocialt arbejde i mange lande, som er eller har været i væbnet konflikt. Vi har tidligere været involveret i projekter i Vietnam og Filippinerne, og de seneste seks år har to af OASIS' medarbejdere med stor succes deltaget i et psykosocialt projekt for tibetanske torturoverlevende i eksil i Indien. Med OASIS' mange års erfaring i at behandle traumatiserede flygtninge i Danmark, finder vi det naturligt også at bruge vores ekspertise i de lande, hvor flygtningene kommer fra eller i de flygtningelejre, som skyder op i nabolandene.

RENOVERING

Det ene lejemål på tredje sal i vores ejendom har længe trængt til at blive renoveret. Det lykkedes os i 2001 at afsætte midler til at få malet etagen, at udskifte eller renovere noget af møblementet og at udskifte noget af det mest forældede af vores EDB-udstyr.

Ulrik Jørgensen

OASIS I TAL

BEHANDLINGS- AKTIVITETEN 2001

Henviste:	123
Afsluttede:	75
Igangværende:(pr. 31.12.01)	148
Venteliste:(pr. 31.12.01)	26

Antallet af henvisninger var i 2001 på 123. Bortset fra år 2000, hvor mange klienter blev viderehenvist på grund af en meget lang venteliste, så ligger henvisningstallet på niveau med tidligere år.

Ventelisten blev derimod reduceret en del i første halvår af 2001, idet OASIS udvidede behandlingskapaciteten med en ekstra psykolog.

Henvisningerne kommer fra hele

Sjælland, Lolland og Falster, men i modsætning til det foregående år var der i 2001 ikke nye henvisninger fra Fyn. Storestrøms Amt henviste procentvis færre klienter i 2001 end året før. Vi har bestræbt os på at viderehenvise klienter med en meget lang transporttid til OASIS, men det er kun lykkedes med Storstrøms Amt i meget ringe omfang, idet behandlingsmulighederne for traumatiserede flygtninge dér er yderst begrænsede. Derimod er Københavns Kommune procentuelt blevet den største henvissende myndighed.

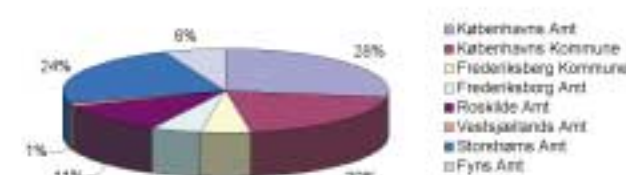
Det er fortsat irakerne, som udgør den største gruppe af de henviste klienter, og andelen er endog vokset med yderligere 9 procentpoints fra 29 til 38 procent. Det afspejler naturligvis den vold-

somme forfølgelse, som oppositionen i Irak til stadighed er udsat for med fængslinger og meget grov tortur. Antallet af henvisninger af klienter fra Bosnien er derimod faldet kraftigt fra 25 til 11 procent.

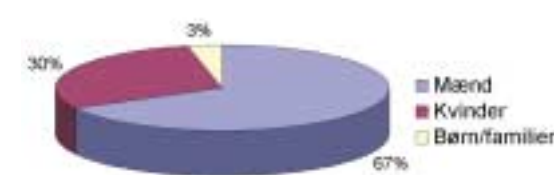
Kønsfordelingen blandt de henviste klienter synes at ligge nogenlunde konstant med knap en tredjedel kvinder og omkring to tredjedele mænd. Antallet af henviste børn og familier er steget fra 3 til 6 procent. Dertil skal dog bemærkes, at det langt fra kun er de klienter, der henvises som børne-familiesager, der behandles som sådan. Ofte viser det sig i de individuelt henviste sager, at der er behov for en indsats i forhold til hele eller dele af familien.

Langt hovedparten af klienterne (ca. 4/5) ligger i aldersgruppen 30-50 år.

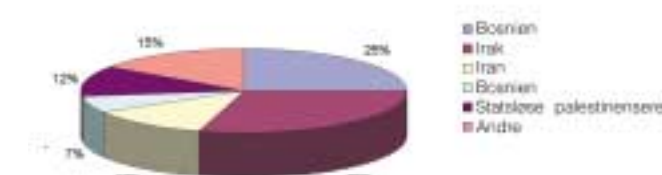
FIGUR 1: HENVISNINGER FORDELT PÅ AMTER

FIGUR 3: HENVISNINGER FORDELT PÅ KØN

FIGUR 2: HENVISNINGER FORDELT PÅ NATIONALITET

FIGUR 4: ALDERSFORDELING

